

EL DISSENY DE L'ESTRUCTURA. Carme Ribas. L'estructura, entesa com element de projectació, no correspon només a aquelles arquitectures que converteixen el disseny de l'esquema estàtic en protagonista de la forma. Pertany també a aquelles que es defineixen a partir d'un acte únic de disseny que engloba estructura, construcció, ordenació de l'espai o organització del programa. La relació que estableix amb la globalitat de l'edifici pot trobar equilibris molt diferents, però la decisió estructural, lluny de ser un destorb en el procés projectual, acompanya l'elecció constructiva i en definitiva la concepció de l'espai. Inclús quan s'opta per una estructura que no es manifesta clarament en el resultat final de l'edifici, la seva condició d'element determinant es manté present en tot el procés. El diàleg establert amb els mecanismes constructius i amb l'elecció dels materials, la converteixen en element essencial per a qualsevol projecte. Aquesta manera d'entendre l'estructura, lligada a tot el procés d'argumentació ens allunya indefectiblement d'aquelles arquitectures "d'embolcall" que converteixen l'ornamentació en única expressió del projecte. La creixent formalització i sofisticació del càlcul estructural, així com l'evolució en els sistemes de construcció i la standarització de solucions tecnològiques, han ampliat el ventall de possibilitats reals de construcció de l'estructura. Al mateix temps, però, han conduït de vegades i de manera imperceptible, a una fractura entre disseny i càlcul (o entre invenció i resolució numèrica de les formes estructurals), que podem percebre en el propi itinerari formatiu dels futurs professionals. L'allunyament o desconexió entre aquests dos moments pot convertir l'estructura en un mer exercici mecanicista de definició numèrica d'uns elements que assegurin l'estabilitat d'unes formes absents en el procés de raonament del projecte. El disseny de l'estructura, contemplada com element que pot definir forma, és una opció projectual independent de l'escala o dimensió de l'objecte. Entendre-la com element de projectació, al mateix nivell que tots aquells altres requeriments que apareixen a l'hora de projectar (funció, context, història, moviment...) pot ser aplicable tant a una petita construcció com a la concepció de grans espais. El seu caràcter essencial es fa patent també en projectes molt reduïts, ja que el seu protagonisme no cal associar-lo directament a la complexitat i expressivitat dels elements que la componen. De tota manera, en la resolució de programes de major dimensió, bé degut al requeriment de grans llums o bé per la repetició sistemàtica d'una solució, l'esforç pel disseny de l'estructura acostuma a fer-se més evident. Es per això que els treballs dels alumnes seleccionats per a il·lustrar aquesta reflexió corresponen a aquest últim tipus d'edifici, ja que són aquells en que la voluntat de significació a través de l'estructura es fa més evident. En el projecte de Palau Esportiu a Tarragona, la definició dels elements portants medeix la capacitat de l'edifici de convertir-se en fita urbana i assumir la funció representativa que se li otorga. L'estructura es converteix en protagonista i sintetitza l'elaboració formal de l'edifici. En els projectes de nau industrial, malgrat trobar-nos davant d'un tema que s'ha entès tantes vegades despulat d'altre significat que el que li atribueix la lògica constructiva d'un esquelet al descobert, ens adonem de que la decisió estructural arriba darrera d'una voluntat formal superior, més abstracta, que s'argumenta a vegades a partir de la seva col·locació sobre el paisatge o a partir de la configuració de l'espai interior. No és casual que els edificis seleccionats corresponguin tots ells a alumnes d'últims cursos, ja que és en aquest nivell més avançat de l'aprenentatge on la globalitat de la disciplina és més evident. És en aquest sentit, que incloem l'embaixada espanyola a París, com un dels exemples que pot il·lustrar el contingut global del fet projectual, inclús des d'un exercici escolar. Tot i que el nivell de protagonisme assumit per l'estructura és diferent a cada projecte, en tots ells, la definició de l'esquelet de l'edifici forma part d'aquell concepte més ampli que anima l'acció projectual sobrepassant la seva funció primera i assumeix protagonisme en la imatge global de l'edifici.